

საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტრო
MINISTRY OF ENVIRONMENTAL PROTECTION AND NATURAL RESOURCES OF GEORGIA

საქართველო, 0114, თბილისი, გულუასკ. 6ა, ტელ: 272-72-00, 272-72-20 ფაქსი: 272-72-37

ეკოლოგიური ექსპერტიზის
დასკვნა პროექტზე

№ 52

7 აგვისტო 2017 წ

I. საერთო მონაცემები

1. საქმიანობის დასახელება - მდ. სამყურისწყალზე 27 მგვტ დადგმული სიმძლავრის ჰიდროელექტროსადგურის „სამყურისწყალი 2 ჰესი“-ს მშენებლობა და ექსპლუატაცია;
2. საქმიანობის განმახორციელებლის დასახელება და მისამართი - შპს „ფერი“, ქ.თბილისი, დიდუბე-ჩუღურეთის რაიონი, ჩაჩავას ქ., N8.
3. საქმიანობის განხორციელების ადგილმდებარეობა - ახმეტის მუნიციპალიტეტი;
4. განაცხადის შემოსვლის თარიღი - 24.07.2017წ;
5. მონაცემები პროექტის შემდგენელის შესახებ - შპს „გამა კონსალტინგი“

II. ძირითადი საპროექტო გადაწყვეტილებანი

ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნის მიღების მიზნით ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს სსიპ ტექნიკური და სამშენებლო ზედამხედველობის სააგენტოს მიერ, წარმოდგენილია, შპს „ფერი“-ს ახმეტის მუნიციპალიტეტში მდ. სამყურისწყალზე 27 მგვტ დადგმული სიმძლავრის ჰიდროელექტროსადგურის „სამყურისწყალი 2 ჰესი“-ს მშენებლობისა და ექსპლუატაციის გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიში.

„სამყურისწყალი 2 ჰესი“-ს მშენებლობა გათვალისწინებულია ახმეტის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე, მდ. სამყურისწყალის ხეობაში არსებული, 20 მგვტ სიმძლავრის „ხადორჰესი“-ს ზედა ბიეფში.

წარმოდგენილი გზშ-ს ანგარიშის მიხედვით თავდაპირველად განიხილებოდა, მდ. სამყურისწყალის ბუნებრივ ჩამონადენზე მომუშავე ორსაფეხურიანი ჰესების კასკადის მშენებლობა, რომლის საერთო დადგმული სიმძლავრე იქნებოდა 26 მგვტ, მათ შორის: სამყურისწყალი 2 ჰესის I საფეხურის დადადგმული სიმძლავრე 13 მგვტ და სამყურისწყალი 2 ჰესის II საფეხურის დადადგმული სიმძლავრე 13 მგვტ. აღნიშნულთან დაკავშირებით მომზადებული იყო წინასწარი ტექნიკურ-ეკონომიკური დასაბუთების პროექტი, რომლის საფუძველზეც მომზადდა გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიში საქართველოს გარემოსდაცვითი კანონმდებლობით დადგენილი წესის შესაბამისად და ჩატარდა საჯარო განხილვის პროცედურა.

საჯარო განხილვის პროცესში გარემოზე ნეგატიური ზემოქმედების რისკები მინიმუმაციის და ჰესის ენერგეტიკულ-ეკონომიკური ეფექტიანობის ამაღლების მიზნით, ასევე შემოსული კომენტარებისა და რეკომენდაციების გათვალისწინებით, მიღებული იქნა გადაწყვეტილება ორსაფეხურიანი ჰესების კასკადის ნაცვლად ბუნებრივ ჩამონადენზე მომუშავე ერთი ჰესის (სამყურისწყალი 2 ჰესი) მშენებლობის და ექსპლუატაციის პროექტის განხორციელების თაობაზე.

საპროექტო სამყურისწყალი 2 ჰესის დადგმული სიმძლავრე იქნება 27 მგვტ. სათაო ნაგებობის მოწყობა დაგეგმილია ზღვის დონიდან 1656 მ ნიშნულზე, ხოლო სააგრეგატო შენობა განთავსებული იქნება 1176 მ ნიშნულზე მიწისქვეშა სივრცეში. დერივაცია განხორციელდება სადაწნეო მილსადენების საშუალებით, რომელთა ნაწილი განლაგებული იქნება მდინარის მარცხენა სანაპიროს ფერდობზე, ხოლო სადაც ამის საშუალება არ არის სადაწნეო მილსადენები განთავსებული იქნება საპროექტო საავტომობილო გვირაბების ძირზე. გამომუშავეებული ელექტროენერჯის ჩართვა სახელმწიფო ელექტროსისტემაში მოხდება, საგენერატორო შენობის გვერდით მოწყობილი ელექტროქვესადგურის და 110 კვ ძაბვის ელექტროგადამცემი ხაზის მეშვეობით ახმეტის 110 კვ ძაბვის ქვესადგურში.

აღსანიშნავია ის ფაქტი, რომ ორსაფეხურიანი ჰესების კასკადის ნაცვლად, ერთი ჰესის მოწყობა მისაღები ალტერნატიული ვარიანტია გარემოზე ზემოქმედების შემცირების თვალსაზრისით, რადგან მხოლოდ ერთი დამბის და ერთი ძალური კვანძის მოწყობა მნიშვნელოვნად

შეამცირებს ფიზიკურ და ბიოლოგიურ გარემოზე ნეგატიური ზემოქმედების რისკებს.

წარმოდგენილი გზშ-ს ანგარიშის მიხედვით სამყურისწალი 2 ჰესის სათაო ნაგებობებისათვის მინიმალური ეკოლოგიური ხარჯის ოდენობად განისაღვრა 0.5 მ3/წმ, რაც მდინარის კალაპოტის მორფომეტრიული პირობებიდან გამომდინარე უზრუნველყოფს დაახლოებით 0.35-0.4 მ სიმაღლის წყლის ფენის შენარჩუნებას, ხოლო მდინარის კალაპოტის დახრილობა უზრუნველყოფს წყლის დინების მაღალ სიჩქარეს. ყოველივე აღნიშნული უზრუნველყოფს ნაკადულის კალმახის ცხოველმყოფელობისათვის მინიმალური პირობების შექმნას.

გზშ-ს ანგარიშის ჰიდროლოგიური მონაცემებიდან გამომდინარე და შესაბამისი გაანგარიშებების საფუძველზე შემუშავებულია „სამყურისწალი 2 ჰესი“-ს განხორციელების შემდეგი სქემა:

ჰესის სათავე წყალმიმღები კვანძი მოეწყობა 1656 მ. ნიშნულზე (მდინარის კალაპოტის ფსკერის ნიშნული), კაშხლის სიმაღლის გათვალისწინებით, ზედა ბიეფის კატასტროფული შეტბორვის ნიშნული მიაღწევს 1670 მ.-ს, რაც შეესაბამება, მემორანდუმის მიხედვით განსაზღვრულ, მდინარის ჰიდროენერგეტიკული პოტენციალის ასათვისებელი მონაკვეთის ზედა საზღვარს;

იმ მდგომარეობის გათვალისწინებით, რომ ამ უბანზე მდინარეს არა აქვს სალექარი კვანძის მოსაწყობად საჭირო ზომების სანაპირო ტერასა, წყალმიმღები კვანძის კაშხალი გათვალისწინებულია მოეწყოს 10 მ სიმაღლის (ქიმის ნიშნული-1666 მ). აღნიშნული იძლევა იმის შესაძლებლობას, რომ კაშხლის მიერ შექმნილმა წყალსაცავმა, შეასრულოს სალექარის ფუნქცია. რათა არ მოხდეს აღნიშნული მცირე ტევადობის წყალსაცავის დაღეჭვა, კაშხლის შემადგენლობაში გათვალისწინებულია გამრეცხი რაბის მოწყობა 4 მ სიგანის სიღრმული ფართით. სათავე კვანძის შემადგენლობაში, ასევე გათვალისწინებულია თევზსატარი ნაგებობის მოწყობა;

ჰესის სააგრეგატო შენობის განთავსების ადგილიდან წყალმიმღები კვანძის განთავსების ადგილამდე გაყვანილი იქნება საავტომობილო გზა, რომელიც განაპირობებს გვირაბის მშენებლობის დასრულებამდე სათავე წყალმიმღები კვანძის მშენებლობის დაწყებისა და გვირაბის გაყვანის სამუშაოების ორივე პორტალიდან წარმოების შესაძლებლობას. იმ შემთხვევაში, თუ ზოგიერთ კონკრეტულ უბანზე, დეტალური პროექტირების პროცესში დაზუსტებული საინჟინრო-გეოლოგიური პირობები, მიუღებელი აღმოჩნდება ამ უბანზე, სადაწნეო მილსადენის გასაყვანად გვირაბის მოწყობისათვის, აღნიშნული გზის ტრასა, ასეთ უბნებზე, შეიძლება გამოყენებული იქნეს სადაწნეო მილსადენის გასაყვანადაც;

ჰესის სადაწნეო მილსადენი, დიამეტრით 1,6-1,4 მ, ტექნიკურ-ეკონომიკური დასაბუთების დამუშავების პროცესში მიღებული გადაწყვეტილების მიხედვით, გათვალისწინებულია მოეწყოს კლდეში გაყვანილ გვირაბში, რომელიც შეასრულებს, ჰესის სათავე ნაგებობასთან მიმავალი, საექსპლუატაციო გზის ფუნქციასაც. ამასთან, უკვე დეტალური პროექტირების პროცესში, როდესაც შესაძლებელი გახდება სადაწნეო მილსადენის ტრასის ნებისმიერ წერტილამდე მისვლა და არსებული მდგომარეობის დაზუსტება, შესაძლებელია რომ აღნიშნულ გადაწყვეტილებაში შეტანილი იქნას გარკვეული კორექტივები. კერძოდ, როგორც

ზევით უკვე აღვნიშნეთ, თუ გვირავის ტრასაზე გამოვლენილი საინჟინრო-გეოლოგიური პირობები, არ აღმოჩნდება ოპტიმალური აღნიშნული საავტომობილო გვირავის მოსაწყობად, ასეთი ცალკეული უბნებისათვის, შესაძლებელია მიღებული იქნეს სადაწნეო მილსადენის მდინარის სანაპირო ტერასაზე მოწყობილი გზის გასწვრივ გატარების გადაწყვეტილება. გვირავების გაყვანა გათვალისწინებულია ბურღვა-აფეთქების მეთოდით.

ჰესის სააგრეგატო შენობა მოეწყობა მიწისქვეშ, კლდოვან ქანებში, ასევე ბურღვა აფეთქების მეთოდით. სააგრეგატო შენობაში დამონტაჟდება პელტონის ტიპის ჰორიზონტალურღერძიანი აგრეგატები (ტურბოგენერატორი). ჰესის სააგრეგატე შენობა გათვალისწინებულია მოეწყოს ზღვის დონიდან 1176 მ. სიმაღლეზე (ტურბინის ძირის ნიშნული). შესაბამისად საპროექტო ჰესის მიერ გამოყენებული სრული გეომეტრიული დაწნევა იქნება $1666-1176=490$ მ;

ტურბინიდან გამომუშავებული წყალი სპეციალური წყალგამყვანი ტრაქტის მეშვეობით ბრუნდება მდინარეში, არსებული "ხადორი-1" ჰესის წყალმიმღები კვანძის ზედა ბიეფის ზემოთ, რამდენიმე ათეულ მეტრში. ამგვარად საპროექტო სამყურისწყალი ჰესი არ ამცირებს ქვემოთ განთავსებული ჰესების კასკადის („ხადორი 1, ხადორი 2) საანგარიშო ხარჯს და ელექტროენერჯის გამომუშავების მაჩვენებლებს;

ჰესის სააგრეგატო შენობაში შესასვლელად, სამშენებლო და შემდგომში საექსპლუატაციო სამუშაოების შესასრულებლად, გათვალისწინებულია მოეწყოს სპეციალური საავტომობილო გვირავი. ხეობის რელიეფური პირობებიდან გამომდინარე, აღნიშნული გვირავის შესასვლელი პორტალი მოეწყობა მდინარის ხეობის მარჯვენა ნაპირზე. შესაბამისად გვირავის ტრასა, ღრმად გადაკვეთს მდინარე სამყურისწყალის კალაპოტს და შეუერთდება, ერთი განშტოებით ჰესის სააგრეგატო შენობის ე.წ. სამონტაჟო მოედანს, ხოლო მეორე განშტოებით კი დაუკავშირდება გვირავს, რომლითაც უკვე შესაძლებელია გასვლა ჰესის სათავე წყალმიმღები კვანძისაკენ მიმავალ საექსპლუატაციო გზაზე;

„სამყურისწყალი 2 ჰესი“-ს ელექტროგადამცემ ქსელთან დაკავშირების მიზნით, მოეწყობა სპეციალური, 38 კმ.-მდე სიგრძის ელექტროგადამცემი ხაზი, „სამყურისწყალი 2 ჰესი“-ს სააგრეგატო შენობიდან, ახმეტის 110 კვ ქვესადგურამდე, რომლისთვისაც დაგეგმილია კანონით გათვალისწინებული პროცედურების გავლა.

წარმოდგენილ გზა-ს ანგარიშში განხილულია შემდეგი ალტერნატიული ვარიანტები:

- არაქმედების ალტერნატივა;
- მაღალი კაშხლის ალტერნატივა;
- ჰესის ტიპის ალტერნატივა;
- ჰესის კომუნიკაციების ტიპების და განლაგების ალტერნატიული ვარიანტები.

გარემოზე ზემოქმედების შედარებით დაბალი რისკების გათვალისწინებით უპირატესობა მიენიჭა ერთსაფეხუარიანი ჰესის მოწყობის ალტერნატიულ ვარიანტს.

უპირატესობა მიენიჭა ჰესის სადერივაციო ტრაქტის სადაწმნეო მილსადენით მოწყობის ვარიანტს.

არა აქვს ალტერნატივა "სამყურისწყალი ჰესი"-ს სააგრეგატო შენობის მიწისქვეშ განთავსების საპროექტო გადაწყვეტილებას, რადგან მდინარე სამყურასწყალის ხეობაში, სააგრეგატე შენობის განთავსების უბანზე, არ არის საკმარისი სიგანის ტერასა, რომელზეც შესაძლებელი იქნება მიწისზედა ტიპის სააგრეგატო შენობის განთავსება. ერთადერთი უარყოფითი მხარე, მიწისქვეშა ჰესის შენობების მოწყობის შემთხვევაში, შეიძლება იყოს გეოლოგიურ გარემოზე ზემოქმედება. ასევე უაღრესად ალტერნატივოა ის გადაწყვეტილება, რომ "სამყურასწყალი 2 ჰესი"-ს შემადგენლობაში შემავალი კვანძები (სააგრეგატე შენობა, სადაწნეო მილსადენი) განთავსებული იქნეს მდინარის მარცხენა ნაპირზე. რადგან მარჯვენა სანაპიროს უშუალოდ ესაზღვრება თუშეთის ეროვნული პარკის ტერიტორია და შესაბამისად ჰესის კომუნიკაციების განთავსება დაუშვებელია.

საპროექტო დერეფანში მდინარის ხეობის მორფომეტრიული პირობებიდან გამომდინარე, მაღალი კაშხლის მოწყობა არ ჩაითვალა მიზანშეწონილად, რადგან ვერ მოხერხდება მეტნაკლებად საჭირო წყლის მოცულობის დაგროვება, ხოლო გარემოზე ადგილი ექნება მნიშვნელოვან ზემოქმედებას. დაბალი კაშხლის მოწყობა, კი გარემოს ნებისმიერ რეცეპტორზე ნაკლები ზემოქმედებით ხასიათდება. აღსანიშნავია ის, ფაქტი, რომ მდინარის ვიწრო კალაპოტიდან გამომდინარე, რომელიც არ იძლევა მდინარისპირა ტერასაზე სალექარის განთავსების შესაძლებლობას, ერთადერთ გამოსავალად რჩება, 10 მ სიმაღლის კაშხლიანი სათავე წყალმიმღები კვანძის მოწყობა და წყალმიმღები ხვრეტების მდინარის არსებული ფსკერიდან 8,6 მ, სიმაღლეზე განთავსება, რათა კაშხალთან შექმნილმა მცირე ზომის წყალსაცავმა შეასრულოს სალექარის ფუნქცია.

წარმოდგენილი გზმ-ს ანგარიშის მიხედვით საპროექტო ტერიტორიები განთავსებულია მდ. სამყურისწყალის ღრმა, კანიონისებურ ხეობაში, რომელიც საცხოვრებელი ზონებიდან დაცილებულია დიდი მანძილებით. ამასთანავე საპროექტო ტერიტორიას უშუალოდ ესაზღვრება დაცული ტერიტორიები. შესაბამისად საპროექტო ტერიტორიები ბიოლოგიურ გარემოზე თვალსაზრისით მადალსენსისტიურია, მაგრამ თვით ხეობაში მცენარეული საფარი ძალზე მწირადაა წარმოდგენილი;

საპროექტო ტერიტორიის ადგილმდებარეობის გათვალისწინებით სოციალურ გარემოზე ნეგატიური ზემოქმედების რისკი მინიმალურია;

სათავე ნაგებობის კონსტრუქციიდან გამომდინარე ზედა ბიეფში მოეწყობა მხოლოდ მცირე შეგუბება, რაც გამორიცხავს რეგიონის კლიმატსა და მეტეო პირობებზე ნეგატიური ზემოქმედების რისკებს, ასევე მნიშვნელოვნად ამცირებს საშიში გეოდინამიკური პროცესების განვითარების ალბათობას; სათავე ნაგებობებზე გათვალისწინებულია თევზსავალი ნაგებობების მოწყობა, რაც მეტნაკლებად ამცირებს იქთიოფაუნაზე ნეგატიური ზემოქმედების რისკს;

ჰესის კომუნიკაციების მნიშვნელოვანი ნაწილი (სადაწნეო მილსადენები, ჰესების შენობები) განთავსდება მიწის ქვეშ, რაც სარეკულტივაციო სამუშაოების გათვალისწინებით მნიშვნელოვნად ამცირებს ბიოლოგიურ და სოციალურ გარემოზე შესაძლო ნეგატიური ზემოქმედების რისკებს;

ჰესის მშენებლობის დროს წარმოქმნილი გამონამუშევარი ქანების მნიშვნელოვანი ნაწილის

გამოყენება მოხდება მშენებლობის პროცესში (როგორც უკუყრილები და ასევე გზების ვაკისების მოსაწყობად). გამონამუშევარი ქანების მცირე ნაწილის საბოლოო განთავსება მოხდება წინასწარ მოწყობილ სანაყაროებზე, შესაბამისი წესების დაცვით.

ჰეს-ის სამშენებლო ტერიტორია მთლიანად დიდი კავკასიონის ნაოჭა სისტემის ფარგლებშია მოქცეული. გეოლოგიურად სამშენებლო ტერიტორია წარმოდგენილია იურული სისტემის ქვედა ნაწილის (J1) ქვედა და შუა ლიასის ნალექებით. ჰეს-ის მოწყობა განხორციელდა მდ. ალაზნის სათავე შენაკადების რაიონში, მდ. სამყურისწყლის ხეობაში, რომელიც მის ერთ-ერთ სათავე შენაკადს წარმოადგენს.

პროექტის ზემოქმედების ზონაში წარმოდგენილია სხვადასხვა კონსერვაციული ღირებულების მქონე მცენარეთა თანასაზოგადოებები და სახეობები (წითელი ნუსხის, ენდემური, იშვიათი), აგრეთვე ეკონომიკური მცენარეები (სამკურნალო, არომატული, ველური ხილი, ბოჭკოვანი, ძირხვეწები, დეკორატიული, სასმელი, სამასალე და სათბობი ხე-ტყე, საფურაჟე, სათიბ-სამოვარი, სასოფლო-სამეურნეო კულტურების ველური წინაპრები და ა.შ.).

გადაშენების გზაზე მყოფ სახეობებთან და სენსიტიურ ჰაბიტატებთან ერთად, რომელთაც სხვადასხვა კონსერვაციული ღირებულება აქვთ, განსაკუთრებული ყურადღება ექცევა ტყიან ადგილებს; მათზე ნარჩენი ზემოქმედების დაფიქსირების შემთხვევაში განხორციელდება ეკო-საკომპენსაციო ღონისძიებები, რაც გულისხმობს ექვივალენტური ტყის ჰაბიტატების აღდგენას.

საპროექტო ტერიტორიის უშუალო სიახლოვეს, კერძოდ: მდ. სამყურისწყლის მარჯვენა სანაპიროს ფერდობზე გადის თუშეთის ეროვნული პარკის საზღვარი, შესაბამისად დაცულ ტერიტორიაზე პირდაპირი ნეგატიური ზემოქმედების რისკი მინიმალურია, მაგრამ მაღალია არაპირდაპირი ზემოქმედების რისკები, კერძოდ:

მაღალი ალბათობით, ადვილი შესაძლებელია მდინარის მარჯვენა სანაპიროდან, დაცულ ტერიტორიებზე მოზინადრე ცხოველთა სახეობების (მათ შორის წითელ ნუსხაში შეტანილი სახეობების) საპროექტო ტერიტორიებზე გადმოსვლა პროექტის გავლენის ზონაში მოხვედრა. გარდა აღნიშნულისა არსებობს ხმაურის გავრცელებასთან დაკავშირებული ზემოქმედების მაღალი რისკი, რამაც მშენებლობის ფაზაზე შეიძლება გამოიწვიოს მდინარის მარჯვენა სანაპიროზე მოზინადრე ცხოველების დროებითი მიგრაცია. ზემოქმედება შეიძლება დაკავშირებული იყოს, ასევე სამშენებლო სამუშაოებთან დაკავშირებულმა არაორგანიზირებულმა მტვრის და მავნე ნივთიერებების ემისიებთან.

თუშეთის ეროვნული პარკის ბიოლოგიურ გარემოზე ზემოქმედების მინიმალური მიზნით აუცილებლობას წარმოადგენს წინამდებარე ანგარიშით განსაზღვრული ბიოლოგიურ გარემოზე ნეგატიური ზემოქმედების შემარბილებელი ღონისძიებების განხორციელება და სისტემატური მონიტორინგის წარმოება.

ჰესის მშენებლობისა და ექსპლუატაციის პერიოდში სახელმწიფო ტყის ფონდის ტერიტორიაზე ხე-ტყის მოჭრის საკითხები შეთანხმდება ტყის ფონდის ტერიტორიაზე

მართვის უფლების მქონე ორგანოსთან.

საქმიანობის განმახორციელებელი ჰესის ექსპლოატაციაში გაშვებამდე სამინისტროში წარმოადგენს იქტიოფაუნაზე მიყენებული ზიანის საკომპენსაციო პაკეტს შესათანხმებლად.

დაწესდება მონიტორინგი ადგილობრივი წყაროების დებიტზე. იმ შემთხვევაში თუ გამოიკვეთა ჰესის გავლენის შედეგად ადგილობრივი წყაროების დებიტის ცვლილება და მოსახლეობის სასმელ წყალზე ხელმისაწვდომობის შეზღუდვა, მოხდება წყალმომარაგების ალტერნატიული წყაროს მოძიება.

სადაწნეო მილსადენის დერეფნის ზედა ფერდობების გასწვრივ განსაკუთრებით საშიშ მონაკვეთებზე ჩატარდება გრუნტის გამაგრებითი სამუშაოები, ასევე მოხდება ხე-მცენარეების ზრდა-განვითარების ხელშეწყობა;

ყველა სენსიტიურ უბანზე განხორციელდება საშიში გეოლოგიური მოვლენების მონიტორინგი განსაკუთრებით საწყისი 2 წლის განმავლობაში. მონიტორინგულ სამუშაოებში ჩართული იქნება შესაბამისი კომპეტენციის მქონე პერსონალი. (ინჟინერ-გეოლოგები). საჭიროების შემთხვევაში უმოკლეს ვადებში გატარდება შესაბამისი პრევენციული ღონისძიებები.

ინერტული მასალების მოპოვების გადაუდებელი აუცილებლობის შემთხვევაში საქმიანობის განხორციელება მოხდება მხოლოდ სასარგებლო წიაღისეულის მოპოვების ლიცენზიის საფუძველზე.

გზმ-ს ანგარიშში წარმოდგენილია გარემოზე ზემოქმედების შემარბილებელი ღონისძიებები და მონიტორინგი, გარემოსდაცვითი მონიტორინგის გეგმა, შესაძლო ავარიული სიტუაციები, ჰესის ექსპლუატაციის შეწყვეტის შემთხვევაში გარემოს წინანდელ მდგომარეობამდე აღდგენის გზებისა და საშუალებების განსაზღვრა, საქმიანობის პროცესში მოსალოდნელი ნარჩენების მართვის გეგმა. ავარიულ სიტუაციებზე რეაგირების გეგმა; დასკვნები და სხვა.

ეკოლოგიური ექსპერტიზის ჩატარების შედეგად ექსპერტების მიერ გამოთქმული შენიშვნები საფუძვლად უდევს წინამდებარე დასკვნის III თავს.

III. პირობები

საქმიანობის განმახორციელებელი ვალდებულია:

1. მშენებლობა და ექსპლუატაცია განახორციელოს წარმოდგენილი გზმ-ს ანგარიშის, გარემოზე ზემოქმედების შემარბილებელი ღონისძიებებისა და მონიტორინგის, გარემოსდაცვითი მონიტორინგის გეგმის; ავარიულ სიტუაციებზე რეაგირების გეგმის; ნარჩენების მართვის გეგმის; დასკვნებისა და რეკომენდაციების შესრულება.
2. მშენებლობის დაწყებამდე უზრუნველყოს საპროექტო ტერიტორიის ფარგლებში დეტალური საინჟინრო-გეოლოგიური კვლევის, საშიში გეოდინამიკური პროცესების, შედეგებისა და მოსალოდნელი გარემოსდაცვითი რისკების შეფასების წარმოდგენა გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროში.
3. მშენებლობის დაწყებამდე უზრუნველყოს სანაყაროებისა და რეკულტივაციის პროექტის შესათანხმებლად წარმოდგენა გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროში.
4. მშენებლობის დაწყებამდე უზრუნველყოს გასაცვანი გზის მდინარისპირა ტერასისთვის მკაცრად განსაზღვრული სამშენებლო დერეფნის საზღვრების წარმოდგენა გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროში.
5. მშენებლობის დაწყებამდე საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროში წარმოადგინოს:
 - თევზსავალის სამშენებლო და ტექნოლოგიური ნახაზები (გეგმა, ჭრილები, ფარები ამავე მექანიზმებით და სხვ.), სათანადო ჰიდრაულიკური გაანგარიშებები, მუშაობის რეჟიმები და ტექნოლოგია.
 - სათავე ნაგებობებზე სამშენებლო პერიოდში წყლის გატარების სქემა სათანადო ჰიდრაულიკური დასაბუთებით.
 - მდინარის ხარჯებსა და წყლის დონეებს შორის დამოკიდებულების გრაფიკები სათავე ნაგებობების მახასიათებელი კვთებისათვის.
 - წყალსაცავის სიგრძე, სარკის ზედაპირის ფართობი და საერთო მოცულობა ნორმალური და კატასტროფული შეტბორვის დროს.
 - ინფორმაცია, თუ როგორ განხორციელდება ეკოლოგიური წყლის გაშვება ქვემო ბიეფში თევზსავალის მუშაობის პერიოდში.
 - მყარი ნატანისა და წყალსაცავის მყარი ნატანისაგან გაწმენდის პერიოდულობის შესახებ ინფორმაცია.
 - დეტალური ანგარიშში იმ კომპლექსური კვლევებისა რითაც დადგინდა მდინარის ე.წ. ეკოლოგიური ხარჯის სიდიდე - 0,5 მ³/წმ.
6. მშენებლობის დაწყებამდე უზრუნველყოს რაბის ტიპის თევზსავალის ნაგებობის მუშაობის ეფექტურობის შესახებ ინფორმაციის გეგმის სახით გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროში წარმოდგენა, სადაც მოცემული იქნება თუ როგორ განხორციელდება ტექნოლოგიური პირობების დაცვა და გაკონტროლება.
7. უზრუნველყოს ექსპლუატაციიდან ორი თვის ვადაში ნარჩენების მართვის გეგმის შემუშავება და შეთანხმება გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროსთან 2015 წლის 4 აგვისტოს N211 ბრძანების შესაბამისად.
8. მშენებლობის დაწყებამდე უზრუნველყოს წინასამშენებლო კვლევების ჩატარება პროექტის გავლენის ზონაში ცხოველთა სახეობების არსებობასა და მათზე მოსალოდნელი ზემოქმედების სახეებზე, ასევე მცენარეების ჭრა/განადგურებით მიყენებულ ზიანზე.

კვლევების წარმოებისას ყურადღება გამახვილდეს საქართველოს „წითელ ნუსხაში“ შეტანილსა და საერთაშორისო ხელშეკრულებებით (განსაკუთრებით „ევროპის ველური ბუნებისა და ბუნებრივი ჰაბიტატების დაცვის“ (ბერნის) კონვენცია) დაცულ სახეობებზე და მათზე მოსალოდნელი უარყოფითი ზემოქმედება განხილულ უნდა იქნას თითოეული სახეობისთვის ინდივიდუალურად; კვლევაში, ცალკე უნდა იქნას განხილული მდინარის ნაკადის შემცირებით წყლისა და წყალზე დამოკიდებულ სახეობებზე მოსალოდნელი ზემოქმედება, მათ შორის ე.წ. ეკოლოგიური ხარჯის საკმარისობის საკითხი. ასევე შეფასებულ უნდა იქნას ჰაბიტატებზე საქმიანობის განხორციელებით მოსალოდნელი უარყოფითი ზემოქმედება, მათ შორის მდინარის წყლის ნაკადის შემცირებასთან მიმართებით. კვლევის შედეგებზე დაყრდნობით მომზადდეს და საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროსთან შეთანხმდეს სათანადოდ დასაბუთებული, ზემოქმედების თავიდან აცილების, შერბილების, საკომპენსაციო ღონისძიებების და ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგის გეგმა.

9. მშენებლობის დაწყებამდე, „ზურმუხტის ქსელის“ კანდიდატ საიტზე „თუშეთი GE0000008“, საიტის კონსერვაციული მიზნების გათვალისწინებით, უზრუნველყოს დაგეგმილი საქმიანობით მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება (ე.წ. მიზანშეწონილობის შეფასება Appropriate Assessment) და შეფასებაზე დაყრდნობით საკონსერვაციო გეგმის მომზადება. ასევე, „ზურმუხტის ქსელის“ კანდიდატი საიტისთვის ჩატარებული მიზანშეწონილობის შეფასების დოკუმენტის და საკონსერვაციო გეგმის საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროში შესათანხმებლად წარმოდგენა.

10. მშენებლობის დაწყებამდე უზრუნველყოს სამშენებლო ბანაკის პროექტისა და განთავსების ტერიტორიის შეთანხმება გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროსთან.

11. სამშენებლო სამუშაოების დაწყების, დასრულებისა და ექსპლუატაციაში გაშვების შესახებ დაუყოვნებლივ აცნობოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროს.

12. ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნის სხვა პირზე გადაცემის შემთხვევაში დასკვნის გადაცემა განახორციელოს „გარემოზე ზემოქმედების ნებართვის შესახებ“ საქართველოს კანონით დადგენილი წესით.

IV. დასკვნა

ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნის მიღების მიზნით, ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს სსიპ ტექნიკური და სამშენებლო ზედამხედველობის სააგენტოს მიერ წარმოდგენილი, შპს „ფერი“-ს ახმეტის მუნიციპალიტეტში მდ. სამყურისწყალზე 27 მგვტ დადგმული სიმძლავრის ჰიდროელექტროსადგურის „სამყურისწყალი 2 ჰესი“-ს მშენებლობისა და ექსპლუატაციის გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიშის მიხედვით, საქმიანობის განხორციელება შესაძლებელია მხოლოდ წინამდებარე დასკვნის III თავში გათვალისწინებული პირობების დაცვით.

გარემოზე ზემოქმედების ნებართვების
დეპარტამენტის პირველადი სტრუქტურული
ერთეულის ხელმძღვანელი

თა. შარაშიძე

თამარ შარაშიძე

(სახელი, გვარი)

თა. შარაშიძე

(ხელმოწერა)

საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის მინისტრის

KA060101959619217

ბრძანება №587

ქ. თბილისი

08 / აგვისტო / 2017 წ.

შპს „ფერი“-ს ახმეტის მუნიციპალიტეტში მდ. სამყურისწყალზე 27 მგვტ დადგმული სიმძლავრის ჰიდროელექტროსადგურის „სამყურისწყალი 2 ჰესი“-ს მშენებლობასა და ექსპლუატაციაზე ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნის დამტკიცების შესახებ

„გარემოზე ზემოქმედების ნებართვის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-4 მუხლის პირველი პუნქტის „მ“ ქვეპუნქტისა და ამავე მუხლის მე-4 პუნქტის საფუძველზე

ვ ბ რ ძ ა ნ ე ბ ა:

1. დამტკიცდეს ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნა № 52; 7.08.2017 წ. ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს სსიპ ტექნიკური და სამშენებლო ზედამხედველობის სააგენტოს მიერ წარმოდგენილ შპს „ფერი“-ს ახმეტის მუნიციპალიტეტში მდ. სამყურისწყალზე 27 მგვტ დადგმული სიმძლავრის ჰიდროელექტროსადგურის „სამყურისწყალი 2 ჰესი“-ს მშენებლობასა და ექსპლუატაციაზე;
2. ბრძანების პირველი პუნქტით გათვალისწინებული ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნა გაიცემა განუსაზღვრელი ვადით;
3. შპს „ფერი“-მ უზრუნველყოს ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნით (52; 7.08.2017 წ) გათვალისწინებული პირობების შესრულება;
4. ბრძანება დაუყოვნებლივ გაეგზავნოს შპს „ფერი“-ს;
5. ბრძანება ძალაში შევიდეს შპს „ფერი“-ს მიერ ამ ბრძანების გაცნობისთანავე;
6. ბრძანება შეიძლება გასაჩივრდეს ზემდგომ ადმინისტრაციულ ორგანოში საქართველოს მთავრობაში (თბილისი, ინგოროყვას ქუჩა № 7) ან თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიაში (თბილისი, დ. აღმაშენებლის ხეივანი, მე-12 კმ. № 6) მხარის მიერ მისი ოფიციალური წესით გაცნობის დღიდან ერთი თვის ვადაში

მინისტრი

გიგლა აგულაშვილი